

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

J.H. de Vree (PVV)
(d.d. 6 juni 2023)

Nummer
3965

Onderwerp
volstrekt onrealistische soortenlijstjes natuurbeleid

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

In een recent artikel op stichtingagrifacts.nl () blijkt dat natuurdoelanalyses werken met volstrekt onrealistische soortenlijstjes.*

Waar er al een door het ministerie van LNV voorgeschreven werkwijze lag in 2008 en de laatste versie van de 'Leeswijzer Natura 2000 profielen' in 2014 uitkwam, hanteren de provincies vandaag de dag een nieuwe systematiek om natuurkwaliteit in 'natuurgebieden' te bepalen, waarbij de aanwezigheid van gewenste soorten zwaar weegt.

Deze nieuwe systematiek is in 2019 opgesteld door BIJ12, ambtenaren van provincies en natuurorganisaties.

Stichting Agrifacts (STAF) heeft onderzocht hoe deze methode uitpakt in Noord-Brabant en de conclusies in het artikel liegen er niet om:

"1. Hoe meer soorten van de gebieds-soortenlijst worden aangetroffen, hoe beter de natuurkwaliteit. Zo'n 80 procent van de soorten die niet werden aangetroffen in het gebied, waren er een halve eeuw geleden ook niet. (begin van de inventarisaties)

2. Natuurdoelanalyses zijn niet eenduidig over de plek waar de soort moet worden aangetroffen: in het hele N2000-gebied (met omgeving), in het juiste habitatype, in subgebiedjes binnen het habitatype.

3. Provincies kwamen met een nieuwe systematiek voor het beoordelen van de natuurkwaliteit op basis van typische soorten. Terwijl hiervoor al in 2008 een werkwijze is vastgesteld. Nieuwe en oude werkwijze zijn strijdig met elkaar."

De nieuwe beoordelingsmethode van de provincies maakt volgens STAF geen onderscheid naar oppervlakte. Voor bv. een heidesnipper van 10 bij 10 meter zou dezelfde lijst met 26 soorten van kracht zijn, als bij een heideveld van 100 hectare. Volstrekt onrealistisch dus.

Uit de check van STAF blijkt dat in de natuurdoelrapportages een natuurgebied vaak wordt opgedeeld in stukken, waarbij elk stuk apart wordt beoordeeld op aanwezige soorten.

Een gebied met een bepaald habitatype kan in zijn geheel voldoen aan de lijst met relevante soorten, maar door opknippen in vele subgebiedjes kan de score toch negatief uitpakken, omdat subgebiedjes nu individueel beoordeeld worden. (als voorbeeld wordt de Biesbosch besproken in het artikel)

Voor het stempel “goede natuurkwaliteit” zijn soms tientallen soorten vereist op minuscule stukjes grond, wat fysiek onmogelijk is.

Hoewel de PVV altijd al zeer kritisch is geweest t.o.v. natuurbeleid, maakt onze fractie zich grote zorgen over de in potentie nog grotere sociaal-economische gevolgen van de gehanteerde onrealistische systematiek door de provincies. Simpel gezegd: het natuurbeleid was al samenleving ontwrichtend, maar het dreigt door de huidige systematiek zelfs nog ontwrichtender te werken.

Ondergetekende wil dan ook graag onderstaande vragen aan het College stellen.

Vragen

- 1. Deelt u de bij “Toelichting” en in het artikel genoemde conclusies van STAF, alsmede de zorgen voor de in potentie nog grotere maatschappelijke ontwrichting door de huidige systematiek? Graag een zo uitgebreid mogelijke reactie, waarbij vanzelfsprekend de Zuid-Hollandse situatie gedetailleerd wordt besproken.*

Antwoord

Bij het bepalen van de kwaliteit van een habitatype baseert de provincie Zuid-Holland zich op de landelijke profielendocumenten die door LNV zijn opgesteld. Daarin zijn vier pijlers van kwaliteit opgenomen: vegetatietype, typische soorten, abiotiek en overige kenmerken van een goede structuur en functie. Bij abiotiek gaat het om zaken als zuurgraad, voedselrijkdom en waterkwaliteit. Overige kenmerken van structuur en functie zijn zeer divers, maar zijn bijvoorbeeld aanwezigheid van ongewenste soorten (exoten), aanwezigheid van natuurlijke dynamiek, vergrassing, hoeveelheid oude bomen en dood hout in bossen en het aaneengesloten oppervlak van een vegetatie. In de natuurdoelanalyses zijn al deze pijlers per Natura2000-gebied beoordeeld. Voor typische soorten is een selectie gemaakt van relevante soorten, waarbij soorten die de afgelopen 20 jaar niet in of vlakbij het gebied zijn aangetroffen niet in de beoordeling zijn meegenomen. Hiermee wordt voorkomen dat soorten die bijvoorbeeld alleen in Zuid-Limburg voorkomen, in Zuid-Holland worden meegeteld. Het gaat hierbij niet om enorm lange soortenlijsten (zie onderstaand voorbeeld). Van deze relevante soorten is vervolgens bepaald of deze de afgelopen 6 jaar binnen het voor hun relevante habitatype en/of binnen het Natura 2000-gebied voorkwamen als indicatie voor de kwaliteit. Zowel de aantallen binnen habitatype als binnen het hele Natura 2000-gebied zijn in de rapporten opgenomen. Indien typische soorten (net) buiten de gekarteerde habitattypen zijn waargenomen, maar wel aanwezig zijn in het gebied, wordt dit dus duidelijk uit deze analyse. In grote gebieden is er ook een uitsplitsing gemaakt in deelgebieden. Die deelgebieden zijn gebaseerd op (eco)logische, robuuste eenheden, en worden gebruikt om gerichter te kunnen sturen met beheer of maatregelen. In de eindbeoordeling is op gebiedsniveau beoordeeld.

Hieronder is een voorbeeld opgenomen van de beoordeling van het aspect typische soorten voor Nieuwkoopse Plassen & De Haeck, en van de totale kwaliteitsbeoordeling. Omdat wij van mening zijn dat het niet mogelijk is om de vier pijlers te middelen, hebben wij op alle aspecten apart een oordeel gevormd. Overigens sturen wij voor wat betreft kwaliteit vooral op systeemherstel (verminderen drukfactoren), en niet op het voorkomen van specifieke soorten.

% relevante typische soorten aanwezig binnen een habitattype in laatste 6 jaar ¹ in het hele Natura 2000-gebied en per deelgebied								
Habitattype	Aantal soorten benut in analyse	N2000-gebied	Plassen- en moerasgebied	Schraallanden langs de Meije	Binnen-polder	Westveen	De Haak	Meije-graslanden
Kranswierwater	11 van 13	9%	9%	nvt	nvt	nvt	nvt	9%
Meren met krabbenscheer	14 van 18	79%	79%	0%	0%	0%	36%	50%
Vochtige heide	1 van 1	100%	100%	nvt	nvt	nvt	100%	100%
Blauwgrasland	10 van 13	70%	20%	50%	nvt	nvt	70%	nvt
Ruigten en zomen (moerasspriea)	8 van 9	50%	50%	nvt	13%	nvt	13%	38%
Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	8 van 8	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Trilveen	6 van 8	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Veenmosrietland	12 van 16	67%	58%	nvt	17%	nvt	50%	25%
Galigaanmoeras	1 van 1	0%	0%	nvt	nvt	nvt	nvt	0%
Hoogveenbos	5 van 5	0%	0%	nvt	nvt	0%	0%	0%

Habitattype	Vegetatie	Typische soorten	Abiotische randvoorwaarden	Structuur en functie
Kranswierwateren	Goed (klein deel matig)	9%	Fosfaat	Doorzicht Waterkwaliteit Oppervlak
Meren met krabbenscheer	Matig (deels goed)	79%	Fosfaat	Doorzicht Waterkwaliteit Oppervlak
Vochtige heide	Goed (klein deel matig)	100%	Stikstof Verdroging	Bedekking grassen Appelbes Te intensief beheer noodzakelijk (maaaien)
Blauwgrasland	Matig (deels goed)	70%	Verdroging Verzuring	Aanvoer basenrijk water Appelbes
Ruigten en zomen (moerasspriea)	Goed/Matig	50%	Voldoet	Voldoet
Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	Niet aanwezig	nvt	Overstroming Mogelijk verzuring	Voldoet op plaatsen waar subtype B voorkomt
Trilveen	Niet (meer aanwezig)	nvt	Nutriëntenbeschikbaarheid Niet voldoende basenrijk opp. water Verzuring	Oppervlak Jonge verlandingsstadia ontbreken
Veenmosrietland	Goed (deels matig)	67%	Verzuring Stikstof	Appelbes Pijpestrootje (vergrassing) Jonge stadia vrijwel afwezig
Galigaanmoeras	Goed	0%	Voldoet	Dynamiek Oppervlak
Hoogveenbos	Matig (klein deel goed)	0%	Verdroging Eutrofiëring (door verdroging)	Oppervlak Appelbes

Indien dit niet mogelijk is (wat dan door u uitgebreid wordt toegelicht), bent u dan bereid om STAF of eventueel een andere organisatie de opdracht te geven de Zuid-Hollandse situatie gedetailleerd in kaart te brengen? Gaarne een gemotiveerd antwoord.

¹ Gebaseerd op data uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDF) en het Zuid-Hollandse monitoringsprogramma.

